

توصیف دشمن در
نهج البلاغه

www.ketab.ir

مؤلفان:

دکتر محمدحسن معصومی

دکتر علی صادق نژاد

سرشناسه: صادق نژاد، علی، ۱۳۵۰ -
 عنوان قرارداد: نهج البلاغه . فارسی - عربی، برگزیده
 عنوان و نام پدیدآور: توصیف دشمن در نهج البلاغه / مؤلفین: علی صادق نژاد، محمدحسن معصومی.
 مشخصات نشر: قم: مشهور، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.
 شابک: ۹-۳۵۴-۵۳۸-۹۶۴-۹۷۸-۸۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه، ص. [۱۹۸] ۲۰۰- همچنین به صورت زیر نویس.
 موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ قی. نهج البلاغه -- نقد و تفسیر
 موضوع: دشمنان -- جنبه های مذهبی -- اسلام
 شناسه افزوده: معصومی، محمدحسن، ۱۳۳۸ -
 شناسه افزوده: علی بن ابی طالب (علیه السلام)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ قی.
 نهج البلاغه. شرح
 رده بندی کنگره: ۹ ۱۳۹۴ ت ۲ ص / ۰۸ / ۲۸ BP
 رده بندی دیوبی: ۲۹۷/۹۵۱۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۵۹۵۲۰

انتشارات مشهور

توصیف دشمن در نهج البلاغه

محمدحسن معصومی و علی صادق نژاد

مؤلفان:

مشهور

ناشر:

۱۰۰۰

شمارگان:

اول / ۱۳۹۴

نوبت چاپ:

کمال الملک

چاپ:

۸۰۰۰ تومان

قیمت:

۹ - ۳۵۴ - ۵۳۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

شابک:

مراکز پخش:

انتشارات مشهور

قم: خیابان ارم/ پاساژ قدس/ طبقه پایین/ پلاک ۵

تلفن: ۳۷۸۳۱۶۴۶ - ۳۷۷۴۶۸۰۶ - ۰۲۵

فهرست

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱

فصل اول:

توصیف فنی و هنری دشمن در خطبه‌های امیرالمؤمنین (علیه السلام)

اخلاق سیاسی امام در برخورد با دشمن (خطبه ۱۰).....	۱۷
روش برخورد با دشمن (خطبه ۱/۲۲).....	۱۹
دشمنی شیطان با انسان (خطبه ۳۲/۳۱/۱).....	۲۲
دشمن شناسی (خطبه ۱/۵۷).....	۳۰
دشمن شناسی (خطبه ۱۸۴).....	۳۴
دشمن شناسی (خطبه ۷۳).....	۳۶
آگاهی سیاسی از تحرکات دشمن (خطبه ۶/۲۷).....	۳۹
واقع نگری در برخورد با دشمن (خطبه ۱/۴۳).....	۴۴
شناخت دشمنان یا روش برخورد با دشمن (خطبه ۱۳۵).....	۴۸
سفارش به هوشیاری در برابر دشمن (خطبه ۴/۳۴).....	۵۲

- خبر از روش استحماری دشمن (خطبه ۹/۱۰۸ و ۱۰)..... ۵۷
- روش دعا کردن دشمنان (خطبه ۲/۷۰)..... ۵۸
- مبارزه با دشمن و فتنه‌ها (خطبه ۱/۹۳)..... ۶۱
- تلاش در هدایت دشمن (خطبه ۳۶)..... ۶۳
- نقش روان‌شناسی در دشمن‌شناسی (خطبه ۳۱)..... ۶۸
- ضرورت آگاهی از نقشه‌های دشمن (خطبه ۱/۵۱)..... ۷۶
- سرانجام دوستان و دشمنان اهل بیت (علیهم‌السلام) (خطبه ۳۸/۱۰۹)..... ۸۴
- روش نصیحت کردن دشمن (خطبه ۲/۱۰۱)..... ۸۶
- هشدار از دشمنی شیطان (خطبه ۴۲/۸۲)..... ۸۷
- انواع مکر و حيله دشمن (خطبه ۱/۸۴)..... ۹۱
- دشمن‌شناسی (خطبه ۱/۱۹ - خطبه ۱/۷۳ - خطبه ۱۸۴)..... ۱۰۰
- برخورد انسانی با دشمن (خطبه ۲۰۶ - پرهیز از ناسزا گویی)..... ۱۰۷

فصل دوم:

توصیف فنی و هنری دشمن در نامه‌های امیرالمؤمنین (علیه‌السلام)

- سفارشات ضروری پس از شکست دشمن (نامه ۱۴)..... ۱۱۳
- صلح طلبی و مدارا کردن با دشمن (نامه ۴)..... ۱۱۷
- روش برخورد با دشمن (نامه ۱۳۲/۵۳ تا ۱۴۰)..... ۱۱۹
- شجاعت و دشمن‌شناسی امام (علیه‌السلام) (نامه ۲/۶۲)..... ۱۲۴
- آمادگی نظامی امام در برابر تهاجمات دشمن (نامه ۱/۳۶ و ۲)..... ۱۲۶
- اعلان آمادگی برای سرکوبی تحرکات نظامی دشمن (نامه ۳/۲۹)..... ۱۲۸
- روش برخورد با دشمن (نامه ۱/۶۵)..... ۱۳۲

۱۳۳.....	پند و هشدار به دشمن (نامه ۱/۳۰)
۱۳۵.....	اندرز دادن به دشمن (نامه ۴۸)
۱۳۸.....	وادار ساختن دشمن به بیعت (نامه ۸)
۱۴۰.....	دشمن شناسی (نامه ۳۹)
۱۴۴.....	بازداشتن دشمن از فتنه انگیزی (نامه ۶۳)
۱۴۹.....	روش مناظره با دشمن (نامه ۷۷)
۱۵۲.....	شکوه از فراوانی دشمن (نامه ۱۵)
۱۵۵.....	شناخت جایگاه استقرار نظامیان در برابر دشمن (نامه ۱۱)

فصل سوم:

توصیف فنی و هنری دشمن در حکمت‌های امیرالمؤمنین (علیه السلام)

۱۶۱.....	گذشت از دشمن به هنگام قدرت (حکمت ۱۱)
۱۶۵.....	دشمنان امام (حکمت ۴۵)
۱۶۸.....	روش برخورد با دشمن (حکمت ۵۲)
۱۷۱.....	معیار دشمنی با پیامبران (حکمت ۹۶)
۱۷۴.....	حفظ اعتدال در دوستی و دشمنی (حکمت ۲۶۸)
۱۷۷.....	شناخت دوستان و دشمنان (حکمت ۲۹۵)
۱۷۸.....	پرهیز از دشمنی‌ها (حکمت ۲۹۶)
۱۸۰.....	اعتدال در دشمنی‌ها (حکمت ۲۹۸)
۱۸۲.....	علل انحراف دشمنان امام علی (علیه السلام) (حکمت ۳۲۳)
۱۸۴.....	روانشناختی دشمن در عرصه دینداری (حکمت ۴۰۵)
۱۸۶.....	نقش امتحان در دوستی و دشمنی (حکمت ۴۳۴)

- ۱۸۹ (حکمت ۴۳۸) جهل و دشمنی
- ۱۹۳ (حکمت ۴۶۹) پرهیز از دشمن تهمت زننده
- ۱۹۷ حُسن ختام
- ۱۹۸ منابع و مآخذ

* * * * *

www.ketab.ir

پیشگفتار

«نهج البلاغه» پس از کتاب آسمانی بهترین ، عالی ترین و مشهورترین کتاب دنیا است و آفتاب عالمتابی است که در آسمان وسیع علم پرتو افکن است. کتابی است که مورد اعجاب دوست و دشمن حتی بیگانگان قرار گرفته است.

«نهج البلاغه» آینه‌ای است که به خوبی گوینده عالیقدر آن و شخصیت بی نظیر او را چنانکه بوده است، می‌نماید و ترازویی است که حق و باطل را از هم جدا نموده، وزنه سنگین فضیلت را در کفه آن کاملاً جلوه‌گر می‌سازد. حضرت علی (علیه السلام) در میدان‌های مختلفی از علوم و فنون وارد شده و در همه آنها، سرآمد و الگو برای کسانی است که در طریق رشد و پیشرفت گام بر می‌دارند. آن حضرت پدیده‌های گوناگونی را توصیف کرده‌اند از جمله آنها توصیف دشمن و شناخت آن به تمام بشریت است.

در این نوشته مختصر در صدد بیان جلوه‌های زیبای ادبی و بلاغی توصیف دشمن در نهج البلاغه برآمدم، آن حضرت ماهیت دشمن را به انسان‌ها می‌شناساند و خطر آن را گوشزد می‌کند.

با این حال توجه عمده نگارنده، شناخت و توصیف دشمن از سخنان امام (علیه السلام) است که در ارتباط با موضوع مورد نظر می‌باشد. برای تبیین موضوع ابتدا متن سخنان امام علی (علیه السلام) را در توصیف دشمن از خطبه‌ها ، نامه‌ها و حکمت‌ها برگزیده و سپس ترجمه روان آن را از «ترجمه کتاب نهج البلاغه

مرحوم دشتی «انتخاب نمودم، و در بعضی از خطبه‌ها و نامه‌ها و حکمت‌ها و اژه‌های مشکل را توضیح داده، و در مرحله نهایی که عمده نظر بر روی آن بود به شرح و تحلیل آن پرداخته شد، و نکات ادبی و بلاغی این سخنان در حد توان بررسی و به نوشتار درآمد.

در این قسمت بیشترین کوشش‌ها انجام گرفت و به منابع و مآخذ گوناگون مراجعه گردید و از هر کدام به تناسب نیاز مطالبی به عاریت گرفته شد. همه اینها برای اثبات توانمندی امام (علیه السلام) در میدان سخنوری و فصاحت و بلاغت ایشان در تمامی زمینه‌ها به ویژه در زمینه توصیف دشمن می‌باشد. با انتخاب بهترین اژه‌ها برای معرفی دشمن که در عمق وجود شنونده نفوذ کند و چنان تصویری از دشمن ترسیم می‌کند که هر کس با اطلاع از آن تنفر و انزجار خود را اعلام می‌کند. صرف نظر از نفوذ معنوی سخنان امام (علیه السلام) شیوایی بیان و انتخاب عبارات نیز تأثیر فوق العاده‌ای در پذیرش کلام آن حضرت دارد.

ابن ابی الحدید معتزلی از علماء اهل سنت که عمری طولانی در تفسیر سخنان علی (علیه السلام) گذرانیده و آگاهی فراوانی از دقائق و ظرافت‌های آن یافته، عاشقانه درباره علی (علیه السلام) و سخنان او سخن می‌گوید. بارها در تفسیرش در برابر فصاحت و بلاغت فوق العاده نهج البلاغه سر تعظیم فرود آورده است و در ذیل تفسیر خطبه ۲۲۱ بعد از شرح بخشی از کلام امام (علیه السلام) می‌گوید: اگر همه فصیحای عرب در یک مجلس جمع بشوند و این سخن امام (علیه السلام) خوانده شود، شایسته است بر آن سجده کنند.